

– Språk åpner ikke bare for å forstå et land og dets kultur, men også for å delta i dette landets institusjoner og samfunnsliv, sier direktøren for det Europeiske senteret for moderne språk, Adrian Butler.

AV HELENE RØNNING

Språk åpner dører

Europarådet

bruker språk som middel til å fremme demokrati. Adrian Butler, direktør ved European Centre for Modern Languages (ECML), er særlig opptatt av hvordan språk åpner dører – i ordets mange betydninger.

– Uten språkkunnskaper nok til å delta i samfunnet vil man heller aldri kunne bli fullt integrert i et land, sier han.

Mange språk

I likhet med utdanningsminister Kristin Clemet, som i Stortingsmeldingen «Kultur for læring» åpner for at elever i grunnskolen skal kunne velge for eksempel urdu og arabisk som annet fremmedspråk på ungdomstrinnet, ønsker Butler å arbeide for en redefinerings av hvilke språk europeiske skoler kan undervise i.

– Europeiske språk er ikke lenger bare engelsk, fransk, tysk, spansk og italiensk. En ting er at vi må ta inn over oss den kompliserte språksituasjonen i EUs nye medlemsland. Men vi må også ta alle innvandrerspråkene i våre forskjellige land med i betraktningen. De fleste landene i Europa i dag er mangespråklige. Det gjør at det samlede antall språk i Europa nå er svært stort. Skolen må lære seg å utnytte potensialet i språkkompetansen til de mange elevene med innvandrerbakgrunn, sier Butler.

Ikke for eliten

Lederen for det europeiske språksenteret tar utgangspunkt i de begrepene ulike land bruker på fremmedspråk for å kunne si noe om forskjellen i deres holdninger til fremmedspråkundervisningen. – På engelsk snakker vi om modern languages – moderne språk. På fransk snakker man om langues vivantes – levende språk. Og på tysk snakker man om Fremdsprachen – fremmedspråk. Det gjør dere jo også i Norge. Det er fascinerende å bruke disse begrepene som nøkler til å forstå tenkningen rundt språkundervisning i de forskjellige europeiske landene. Det er interessant å se at det engelske og franske begrepet innbefatter alle språkene som snakkes i disse landene. Hindi i England, arabisk i Frankrike er ikke fremmede språk, men levende språk som snakkes i vår midte. Dette bør være like mye vårt anliggende som den elitistiske tenkingen at man for eksempel bør lære italiensk for å kunne besøke Firenze og Galleria degli Uffizi. Fremmedspråklæring skal være for alle, ikke bare for eliten. Språk er kommunikasjon. Mye av dagens tenkning rundt språk og språklæring er altfor begrenset, og det er viktig at vi forandrer den, sier Butler.

Hete temaer

Hva anser språksenterdirektøren for å

være tidens heteste temaer innen språkundervisning?

– Jeg mener at de to heteste temaene for øyeblikket er den dominerende stillingen til det engelske språket og spørsmålet om man kan ha to eller flere obligatoriske språkfag. Når det gjelder engelsk, mener jeg vi må godta realitetene, men sikre oss at det finnes alternativer. Som språkmenneske er jeg selvsagt opptatt av at flest mulig bør beherske flest mulig språk, men jeg har allikevel ingen klare formeninger om at man oppnår dette ved å gjøre fremmedspråk obligatoriske. Det som imidlertid er klart, er at man har nytte av det første fremmedspråket når man lærer andre språk senere. Man opparbeider seg en bevissthet rundt språk som letter påfølgende språklæring. Jo flere språk man behersker, jo enklere blir det å lære ett til.

Nødvendig nysgjerrighet

Butler markerer seg som europeer når han blir bedt om å si noe om hvilke utfordringer den europeiske språkkopplæringen står overfor i dag. Han er bekymret for den dominerende posisjonen til amerikansk språk og kultur, men mener Europa har mulighet til å svare på det. Bare vi er nysgjerrige nok.

– Det er en slik rikdom – kulturell og språklig – i Europa som vi trenger å

være åpne for. Det å pirre folks nysgjerrighet på andre kulturer, både innen- og utenfor deres lands grenser, må være nøkkelen. For jeg tror at om den intellektuelle nysgjerrigheten mangler, da er det ikke så mye vi kan gjøre. Lærer vi bort fransk som vi lærer bort matematikk, vil de som har en hjerne som lett dechiffrerer språk, lære bra, mens de andre vil hate det. Og det er fryktelig, for språk er så mye mer en et sett med strukturer. Språk er et helt liv, en helt kultur og et helt eventyr!

Språkbevissthet

For det store flertallet vil behov og språkkompetanse forandre seg igjennom livet, og Butler tror på livslang språklæring.

– Det gjennomføres nå en rekke prosjekter med språkbevissthetstrening hos små barn før man begynner med formell språkundervisning. Resultatene fra disse forsøkene er så langt svært interessante, selv om man hittil ikke har funnet avgjørende bevis for at dette gjør at man lærer språk bedre. Jeg finner tenkningen rundt dette med språkbevissthet (language awareness) veldig interessant. Selv visste jeg ikke at jeg hadde interesse for språk før jeg begynte å lære fransk. Jeg tror at hadde noen jobbet med min språkbevissthet tidligere, ville jeg også tidligere ha blitt oppmerksom på min

– Språk er et helt liv, en hel kultur og et helt eventyr, sier lederen av det Europeiske senteret for moderne språk, Adrian Butler.

fascinasjon for språk. For det er jo det språk er – fascinerende, sier Butler.

Et møtested

Hvilken funksjon har egentlig ECML? – Mange tror kanskje at vi underviser i fremmedspråk, eller at vi i det minste underviser i metoder. Men vi er kun et forum – et møtested. Vi legger til rette for og bruker den ekspertisen innen språkundervisning som finnes rundt omkring i Europa. En av våre funksjoner er å vedlikeholde nettverk. Vi er en slags plattform som nettverkene beveger seg rundt. Europarådet i Strasbourg, ved Language Policy Division, utvikler språkpolitikken. Vår jobb er å prøve å påvirke praksisen i medlemslandene, så vår ideelle målgruppe er lærerutdannere. Vi skal fremme god praksis og nytenkning i språkundervisningen. Mange av våre nye prosjekter knytter seg til å innføre begrepet interkulturell bevissthet i lærerutdanningen.

På nett

EMCL utarbeider en del materiell som kan brukes i skolehverdagen. Interes-

serte språklærere kan laste ned nyttige publikasjoner fra Internett: www.ecml.at. Der kan de blant annet finne manualer som kan gi konkrete ideer til bruk i klasserommet, for eksempel «Mirrors and windows – an intercultural communication textbook» om hvordan undervise i interkulturell kompetanse.

– Vi lager Internett-sidene våre så interaktive og så brukervennlige som mulig. Størsteparten av våre publikasjoner og rapporter kan fritt lastes ned fra nettsidene våre. Selvsagt har vi også mer teoretiske studier som nok vil være av større interesse for språkforskere og lignende. Og vi har prosjekter som er nytenkende, som flytter grensene litt, og som vil kunne være til inspirasjon for folk som jobber med utdanningspolitikk. Kort sagt prøver vi å påvirke hele spekteret av de som er involvert i språkundervisning. Vi forsøker også å dekke hele utdanningsløpet fra grunnskole til universitetsnivå. På mange måter er vi svært ambisiøse. Nøkkelordet er formidling av kunnskap og resultater fra senterets arbeid som gjøres av kontaktorganene for senteret i de forskjellige medlemslandene, avslutter Butler.

Det norske kontaktorganet for ECML er Læringscenteret. ■

■ EUROPEAN CENTRE FOR MODERN LANGUAGES (ECML) I GRAZ I ØSTERRIKE

Bakgrunn

The European Centre for Modern Languages (ECML) www.ecml.at ble opprettet i 1994. Senteret er en institusjon under Europarådet www.coe.int og ligger i Graz i Østerrike.

ECMLs hovedmålsetting er å støtte medlemslandene i implementeringen av deres språkpolitikk basert på rekommandasjoner fra Europarådet. Senteret er et forum for en stor gruppe fagfolk knyttet til undervisning og læring av fremmedspråk.

Pr i dag deltar 33 av Europarådets medlemsland i virksomheten ved senteret. Medlemskapet innebærer at Norge kan delta i senterets virksomhet ved bl.a. å sende deltakere til kurs og konferanser, norske fremmedspråkspecialister kan delta i forskjellige nettverk, og vi kan dra nytte av en betydelige mengde faglitteratur, rapporter og lignende som senteret utgir.

Læringscenteret innstiller norske deltakere til seminarene. Deltakerne får dekket reise og opphold. En oppdatert liste over aktivitetene ved senteret er å finne på ECMLs nettsider på www.ecml.at. Under hver aktivitet er dato, seminarspråk og spesifisert målgruppe for seminarene angitt.

Senteret har også en stor dokumentasjonsavdeling som kan benyttes av alle som arbeider innenfor feltet forskning/undervisning av fremmedspråk.

Læringscenteret formidler kontakt og informasjon. Se også Læringscenterets nettsider www.ls.no